

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.008.01.2015

P/15/025

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań

T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01

lpoc@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/025 – Kształcenie na studiach doktoranckich.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Maciej Kowalski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 95125 z 9 kwietnia 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, ul. Wojska Polskiego 28, 60-637 Poznań (Uniwersytet).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. dr hab. Grzegorz Skrzypczak, Rektor Uniwersytetu. (dowód: akta kontroli str. 4-8)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Skuteczność kształcenia na studiach doktoranckich² w latach akademickich 2012/2013 i 2013/2014 w odniesieniu do celu studiów jakim było uzyskanie stopnia naukowego doktora, była wysoka. Uniwersytet zapewniał doktorantom opiekunów naukowych oraz możliwość odbywania praktyk w formie prowadzenia zajęć ze studentami bądź uczestniczenia w ich prowadzeniu. Stypendia doktoranckie wypłacane były osobom spełniającym ustalone kryteria, a osoby korzystające z takich stypendiów obroniły prace doktorskie w okresie dwóch lat od dnia zaprzestania pobierania stypendium.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Warunki kształcenia na studiach doktoranckich

Opis stanu faktycznego

1. W latach akademickich objętych kontrolą, tj. 2012/2013 i 2013/2014, na studiach doktoranckich stacjonarnych (dalej: studia doktoranckie) na Uniwersytecie kształciło się odpowiednio 230 i 244 doktorantów, z tego najwięcej na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach³ (dalej: Wydział) – odpowiednio 49 i 48. Studia doktoranckie w roku akademickim 2012/2013 ukończyło 48 osób (z tego 40 studia stacjonarne), a w roku akademickim 2013/2014 – 37 osób (z tego 32 studia stacjonarne). Liczba stopni naukowych doktora nadanych do 31 marca 2015 r. osobom, które ukończyły studia doktoranckie w roku 2012/2013 wyniosła 38 (z tego 32 na studiach stacjonarnych), a osobom, które ukończyły studia doktoranckie w roku 2013/2014 - 20 (z tego 19 na studiach stacjonarnych).

Liczba kandydatów na studia doktoranckie na Wydziale w latach akademickich objętych kontrolą wyniosła 16 i 9. Przyjętych zostało odpowiednio 13 i 9 osób (wszystkie poniżej 35 roku życia).

(dowód: akta kontroli, str. 17)

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. W przypadku, gdy sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia się ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Kontrolą objęto stacjonarne studia doktoranckie na wydziale, na którym kształciło się najwięcej doktorantów, tj. Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach.

³ do 28 lutego 2015 r. Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt

2. Wszystkim uczestnikom studiów doktoranckich przydzielono opiekunów naukowych będących pracownikami Uniwersytetu. W latach akademickich 2012/2013 i 2013/2014 (wg stanu na ostatni dzień roku kalendarzowego) na studiach doktoranckich studiowało odpowiednio 49 i 48 doktorantów. W wymienionych latach akademickich opiekę nad doktorantami sprawowało odpowiednio 24 i 26 opiekunów naukowych. Na jednego opiekuna naukowego przypadało od 1 do 5 doktorantów.

(dowód: akta kontroli, str. 18,31)

Kierownik Studium Doktoranckiego (dalej: Studium) podał, że dobór opiekunów naukowych na doktorantów był najczęściej wynikiem wcześniejszych kontaktów nawiązanych np. przy pisaniu pracy magisterskiej lub działalności w kole naukowym. Jeżeli kandydat na doktoranta nie mógł wskazać opiekuna naukowego, to przed rekrutacją kontaktował się z kierownikiem studiów doktoranckich, a ten po zapoznaniu się z jego zainteresowaniami kierował go na rozmowę bezpośrednią z potencjalnym opiekunem lub kierownikiem katedry albo instytutu. W każdym przypadku opiekun naukowy był aktywnym naukowo pracownikiem Wydziału. Gdyby wskazana przez doktoranta osoba nie spełniała warunków przewidzianych dla opiekunów naukowych, kierownik Studium sugerował wybór innego opiekuna. Kandydat na doktoranta jeszcze przed rozmową kwalifikacyjną uzyskiwał formalną zgodę wybranej osoby na podjęcie się roli opiekuna naukowego.

Na Wydziale nie zostały ustanowione formalne zasady sprawowania opieki nad doktorantami. Kierownik Studium podał, że: „zasady takie leżą jednak u podstaw tradycji naukowej i dydaktycznej Wydziału i przestrzegane są siłą dobrego pojmowania roli dojrzałego naukowca w kształtowaniu umiejętności i kompetencji młodszych badaczy i nauczycieli akademickich.”

(dowód: akta kontroli, str. 32,63-75)

Z uchwał Rady Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt nr 15 z 25.03.2011 r. i nr 5/2013 z 22.02.2013 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia doktoranckie na Wydziale w latach akademickich 2012/2013 i 2013/2014 wynika, że opiekun naukowy może jednocześnie sprawować opiekę maksymalnie nad czterema studentami studiów doktoranckich. W roku akademickim 2013/2014 opiekun naukowy prof. dr hab. Hieronim Frąckowiak sprawował jednocześnie opiekę nad pięcioma doktorantami.

Kierownik Studium podał w wyjaśnieniach, że sytuacja ta stanowiła wyjątek i wynika z przedłużenia studiów spowodowanego nieprzewidzianymi okolicznościami.

(dowód: akta kontroli, str. 33,72-75)

3. Doktoranci odbywali praktyki w formie prowadzenia zajęć ze studentami bądź uczestniczenia w ich prowadzeniu. W roku akademickim 2012/2013 praktyki w formie osobistego prowadzenia zajęć ze studentami odbywało 29 doktorantów, a praktyki w formie uczestniczenia w prowadzeniu zajęć 11 doktorantów. W roku akademickim 2013/2014 zajęcia dydaktyczne ze studentami odbywały się wyłącznie w formie prowadzenia zajęć, a uczestniczyło w nich 31 doktorantów.

W roku akademickim 2012/2013 całkowita liczba godzin zajęć dla studentów, zorganizowanych w formie ćwiczeń wyniosła 20.205, a w kolejnym roku akademickim 21.418, z tego przeprowadzonych przez doktorantów odpowiednio: 1.881 (9,3%) i 2.444 (11,4%).

Zajęcia ze studentami były prowadzone przez doktorantów odpłatnie w przypadkach, gdy liczba godzin przekraczała maksymalny wymiar godzin składający się na praktyki w formie prowadzenia ze studentami zajęć, o których mowa w art. 197 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym⁴. W poszczególnych latach kontrolowanego okresu zajęcia prowadziło odpłatnie 20 i 24 doktorantów, a liczba godzin zajęć przez nich przeprowadzonych wyniosła odpowiednio 864 i 963.

(dowód: akta kontroli, str. 34-42)

⁴ Dz. U. z 2012 r. poz. 572 ze zm.

Jedna z doktorantek nieotrzymujących stypendium nie odbyła w roku akademickim 2013/2014 praktyk zawodowych w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych lub uczestniczenia w ich prowadzeniu.

Kierownik Studium podał w wyjaśnieniach, że przedmioty związane z jej kompetencjami i zainteresowaniami są przewidziane w programie studiów magisterskich weterynaryjnych na wyższych rocznikach. Studia te są prowadzone dopiero od roku akademickiego 2011/2012, stąd w roku akademickim 2013/2014 nie było najwyższych roczników medycyny weterynaryjnej. Doktorantka została zobowiązana do sukcesywnego odrobienia zaległości.

(dowód: akta kontroli, str. 34-43)

4. Zgodnie z wymienionymi wcześniej uchwałami Rady Wydziału w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia doktoranckie na Wydziale, kandydaci ubiegający się o przyjęcie na studia zobowiązani byli złożyć m.in. zobowiązanie kierownika jednostki o zapewnieniu powadzenia przez kandydata 90 godzin dydaktycznych przez okres kolejnych czterech lat lub deklarację kierownika jednostki o zabezpieczeniu środków na przeprowadzenie przewodu doktorskiego (w roku 2012/2013), a w roku 2013/2014 zobowiązanie kierownika jednostki o zapewnieniu powadzenia przez kandydata 45 godzin dydaktycznych przez okres kolejnych czterech lat.

Kierownik Studium wyjaśnił, że preferencje dotyczące przedmiotów zajęć prowadzonych ze studentami, doktoranci zgłaszają w czasie zebrań dydaktycznych, które odbywają się przed rozpoczęciem semestru lub bezpośrednio do opiekuna naukowego. Zgłoszenia takie nie były i nie są jednak dokumentowane i sformalizowane. W zdecydowanej większości doktorant prowadził zajęcia z przedmiotu, którego kierownikiem był opiekun doktoranta.

(dowód: akta kontroli, str. 51,73-75)

5. W roku akademickim 2012/2013 doktoranci otrzymujący stypendium zobowiązani byli do prowadzenia zajęć dydaktycznych w ramach praktyk zawodowych w wymiarze określonym przez Wydział. W roku akademickim 2013/2014 doktoranci otrzymujący stypendium zobowiązani byli do prowadzenia zajęć dydaktycznych w ramach praktyk zawodowych w wymiarze 45 godzin w roku akademickim, a pozostali co najmniej 10 godzin⁵.

Z programu studiów doktoranckich obowiązującego na Wydziale w latach akademickich objętych kontrolą wynika, że praktyka dydaktyczna każdego doktoranta powinna być realizowana w wymiarze 180 godzin (po 45 godzin w każdym roku akademickim).

Z pisma Prorektora ds. Kadr i Rozwoju Uczelni z dnia 1 lipca 2011 r. wynika, że od doktorantów otrzymujących stypendia wymagane jest prowadzenie zajęć dydaktycznych w wymiarze 45 godzin rocznie, a od doktorantów nieotrzymujących stypendium wymagane jest uczestniczenie w prowadzeniu 30 godzin zajęć. Prorektor ds. Kadr i Rozwoju Uczelni pismem z dnia 28 maja 2013 r. poinformował Dziekana Wydziału, że w roku akademickim 2013/2014 doktoranci otrzymujący stypendium doktoranckie zobowiązani są do odbywania praktyki zawodowej w formie prowadzenia zajęć w wymiarze 45 godzin dydaktycznych w roku akademickim, a doktoranci stacjonarni niepobierający stypendium doktoranckiego zobowiązani są do prowadzenia zajęć w wymiarze 30 godzin dydaktycznych w roku akademickim.

W uchwale z 25 marca 2011 r.⁶ Rada Wydziału określiła wymiar zajęć dydaktycznych w roku akademickim 2012/2013. Wynosił on dla doktorantów otrzymujących stypendium maksymalnie 90 godzin prowadzenia zajęć dydaktycznych rocznie, oraz dla doktorantów nie otrzymujących stypendium 30 godzin uczestniczenia w zajęciach rocznie. W uchwale z 22 lutego 2013 r.⁷ Rada Wydziału wskazała, że doktoranci otrzymujący stypendium

⁵ Uchwała Senatu Uniwersytetu nr 279/2011 z dnia 25 maja 2011 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na stacjonarne i niestacjonarne studia doktoranckie w roku akademickim 2012/2013 i nr 65/2013 w sprawie warunków i trybu rekrutacji na stacjonarne i niestacjonarne studia doktoranckie w roku akademickim 2013/2014

⁶ Uchwała nr 15 Rady Wydziału z 25.03.2011 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia doktoranckie na Wydziale w roku akademickim 2012/2013

⁷ Uchwała nr 5/2013 Rady Wydziału z 22.02.2013 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia doktoranckie na Wydziale w roku akademickim 2013/2014

zobowiązani są do prowadzenia zajęć w wymiarze 45 godzin w roku akademickim, a doktoranci nieotrzymujący stypendium zobowiązani są do uczestniczenia w prowadzeniu zajęć dydaktycznych w wymiarze 15 godzin w roku akademickim.

(dowód: akta kontroli, str. 52-79,239-240)

W roku akademickim 2012/2013 doktoranci otrzymujący stypendium doktoranckie prowadzili zajęcia w wymiarze 45 godzin rocznie, natomiast doktoranci nieotrzymujący stypendium uczestniczyli w prowadzeniu zajęć dydaktycznych w wymiarze 30 godzin rocznie.

W roku akademickim 2013/2014 wszyscy doktoranci odbywali praktyki zawodowe w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych: otrzymujący stypendium w wymiarze 45 godzin rocznie, a nieotrzymujący stypendium 30 godzin rocznie.

(dowód: akta kontroli, str. 34-42)

6. Program studiów doktoranckich w latach 2012/2013 i 2013/2014 nie obejmował zagadnień dotyczących pozyskiwania środków na badania naukowe.

Kierownik Studium podał, że w dniach 4 czerwca 2012 r. i 26 maja 2014 r. zorganizowane zostały spotkania otwarte mające na celu prezentację działalności Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Opiekuni naukowcy byli w większości przypadków aktywnymi badaczami, często aplikującym o granty naukowe, więc wiele wniosków badawczych powstawało przy współautorstwie doktorantów. Doktoranci byli zachęceni do składania samodzielnych wniosków w konkursach Preludium NCN. Realizowana polityka stypendialna motywuje doktorantów do składania wniosków o finansowanie własnych projektów. Dopiero program studiów obowiązujący od roku 2014/2015 obejmuje przedmiot „Organizacja i finansowanie badań naukowych”.

(dowód: akta kontroli, str. 80-88)

7. Zarządzeniem nr 91/2013 z dnia 20 czerwca 2013 r. Rektor Uniwersytetu wprowadził procedurę zasięgania opinii absolwentów studiów doktoranckich o jakości kształcenia na tych studiach. Według tej procedury Kierownik Studium przeprowadza ankietyzację absolwentów studiów po ukończeniu IV roku, a zebrane ankiety⁸ przekazuje zespołowi ds. oceny studiów doktoranckich, podyplomowych i kursów dokształcających. Opracowane wyniki ankiet wraz z rekomendacjami i zaleceniami powinny być przedstawiane dziekanowi w terminie do 15 października.

Kierownik Studium wyjaśnił, że z uwagi na fakt, iż udział w ankiecie nie jest obowiązkowy, dotychczas pozyskano tylko jedną ankietę. Obecnie rozważane są możliwości zachęcenia do większego udziału w ankietyzacji. Bardziej praktycznym sposobem na pozyskanie opinii doktorantów były bezpośrednie rozmowy z nimi. Opinie dotyczące jakości prowadzenia zajęć oraz ewentualnego wprowadzenia nowych przedmiotów były przekazywane przez kierownika studiów doktoranckich do koordynatora studiów doktoranckich podczas spotkań kierowników studiów doktoranckich.

(dowód: akta kontroli, str. 89-95)

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie działalności kontrolowanej jednostki nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Warunki kształcenia doktorantów na Wydziale sprzyjają ich rozwojowi naukowemu. Wszyscy uczestnicy studiów doktoranckich mieli opiekunów naukowych pochodzących z uczelni prowadzącej studia doktoranckie i odbywali praktyki w formie prowadzenia zajęć ze studentami bądź uczestniczenia w prowadzeniu zajęć ze studentami. Przydział praktyk w formie prowadzenia zajęć ze studentami odbywał się z uwzględnieniem zainteresowań naukowo-badawczych doktorantów. Doktoranci mieli możliwość przedstawienia swojej oceny zajęć odbytych w ramach studiów doktoranckich, jednakże dotychczasowe uregulowania odnośnie pozyskiwania tych ocen okazały się nieskuteczne.

⁸ Dotyczące oceny programu studiów i warunków studiowania, oceny praktyki dydaktycznej oraz oceny systemu stypendialnego.

2. Wykorzystanie środków finansowych na rozwój i kształcenie doktorantów

Opis stanu faktycznego

1. Uniwersytet otrzymał w ramach dotacji na pomoc materialną dla studentów i doktorantów następujące kwoty: 12.531.600 zł w 2012 r., 13.382.700 zł w 2013 r. oraz 14.100.500 zł w 2014 r.. Ze środków tych, w ramach pomocy materialnej doktorantom Wydziału wypłacono 12.075 zł w 2012 r. (za okres X-XII), 65.719 zł w 2013 r. i 70.818 zł w 2014 r. Stypendium lub zapomogę otrzymało odpowiednio: 7, 25 i 25 uczestników studiów doktoranckich Wydziału.

(dowód: akta kontroli, str. 96)

Uniwersytet otrzymał w formie dotacji na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich następujące kwoty: 774.310 zł w 2012 r., 701.050 zł w 2013 r. oraz 755.620.980 zł w 2014 r. (łącznie 2.230.980 zł). Uczestnicy studiów doktoranckich na Wydziale wykorzystali z tego odpowiednio: 140.555 zł, 104.475 zł i 165.628 zł (łącznie 410.659 zł). Przydział środków odbywał się na podstawie konkursu projektów badawczych, które oceniane były przez Komisję Wydziału ds. Nauki. Ostateczny przydział środków zatwierdzany był przez Radę Wydziału.

(dowód: akta kontroli, str. 103-131)

2. Na Uniwersytecie utworzono ogólnouczelniany fundusz pomocy materialnej. Z funduszu tego w latach 2012, 2013 i 2014 przydzielono doktorantom odpowiednio: 340.000 zł, 362.700 zł i 460.000 zł. Powyższe kwoty obejmowały stypendia socjalne, stypendia dla osób niepełnosprawnych, stypendia dla najlepszych doktorantów oraz zapomogi. Przy podziale środków brała udział Uczelniana Rada Samorządu Doktorantów.

(dowód: akta kontroli, str. 98-102)

3. W latach 2012 (za okres X-XII), 2013 i 2014 stypendia pobierało odpowiednio: 26, 36 i 37 doktorantów studiujących na Wydziale, z tego stypendia doktoranckie odpowiednio: 25, 33 i 30 doktorantów. Kwota stypendiów wypłaconych doktorantom studiującym na Wydziale wyniosła w tych latach odpowiednio: 140.625 zł, 612.439 zł i 626.688 zł, z tego stypendiów doktoranckich odpowiednio: 93.750 zł, 353.750 zł i 364.500 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 19)

4. Prorektor ds. Kadr i Rozwoju Uczelni przyznał 25 stypendiów doktoranckich doktorantom studiującym na Wydziale w roku akademickim 2012/2013 i 22 w roku akademickim 2013/2014. Rektor Uniwersytetu nie określił terminów wypłacania tych stypendiów. Na próbie czterech stypendiów doktoranckich przyznanych osobom, które kształciły się na drugim i na wyższych latach studiów, za styczeń, luty i marzec każdego ze kontrolowanych lat akademickich stwierdzono, że były one wypłacane do 5 dnia miesiąca. Stypendia przyznawane były w kwotach: do 31 grudnia 2013 r.: 1250 zł miesięcznie, a od 1 stycznia 2014 r.: 1350 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 132,241-244)

Z § 15 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie studiów doktoranckich oraz stypendiów doktoranckich⁹ wynika, że stypendium doktoranckie może być przyznane doktorantowi, który terminowo realizuje program studiów doktoranckich oraz wykazuje się zaangażowaniem w prowadzeniu zajęć dydaktycznych w ramach praktyk zawodowych albo realizacji badań naukowych prowadzonych przez jednostkę organizacyjną uczelni, albo jednostkę naukową. Stypendium doktoranckie na drugim roku i kolejnych latach studiów doktoranckich może być przyznane doktorantowi, który w roku akademickim poprzedzającym złożenie wniosku o przyznanie stypendium doktoranckiego uzyskał bardzo dobre albo dobre wyniki z egzaminów objętych programem

⁹ Dz. U. Nr 225, poz. 1351, obowiązującego do dnia 17 grudnia 2013 r.

studiów doktoranckich i wykazał się postępami w pracy naukowej i w przygotowywaniu rozprawy doktorskiej (§ 15 ust 3)¹⁰.

Zarządzeniem nr 71/2012 z dnia 5 czerwca 2012 r. Rektor Uniwersytetu wprowadził „Regulamin przyznawania i zwiększenia stypendiów doktoranckich uczestnikom stacjonarnych studiów doktoranckich na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu”. Zgodnie z tym regulaminem Rektor powoływał wydziałowe komisje stypendialne, wyznaczał limity stypendiów na kolejny rok akademicki uwzględniając możliwości kadrowe wydziału i liczebność doktorantów na poszczególnych latach studiów oraz podejmował decyzje o przyznaniu stypendiów. Szczegółowe kryteria przyznawania i zwiększania stypendiów zatwierdzała Rada Wydziału.

Przygotowując propozycje przyznania stypendiów doktoranckich dla doktorantów na drugim roku i kolejnych latach studiów doktoranckich na Wydziale nie brano pod uwagę wyników z egzaminów objętych programem studiów doktoranckich oraz postępów w pracy naukowej i w przygotowywaniu rozprawy doktorskiej.

Kierownik Studium podał w wyjaśnieniach, że program studiów realizowany na Wydziale nie obejmował takiej liczby przedmiotów kończących się egzaminem, by w każdym roku doktorant mógł uzyskać co najmniej jedną ocenę z egzaminu. Literalne podejście do treści rozporządzenia skutkowałoby niemożliwością wypłaty stypendiów jeżeli w poprzednim roku akademickim doktorant, zgodnie z programem studiów, nie przystępował do egzaminu. Pozytywne zaliczenie każdego przedmiotu było natomiast warunkiem zaliczenia roku akademickiego, co stanowiło podstawę do ubiegania się o stypendium.

(dowód: akta kontroli, str. 133-185,245-246)

5. Na stanowisku asystenta Wydział zatrudniał jedną osobę. Osoba ta posiadała stopień doktora. W kontrolowanym okresie ogłoszono jeden konkurs na stanowisko asystenta. Warunkiem przystąpienia do konkursu było posiadanie stopnia doktora. Zatrudnienie tej osoby nastąpiło 1 października 2014 r.

(dowód: akta kontroli, str. 186-191)

6. Na Wydziale nie zatrudniano doktorantów na stanowiskach asystentów, z jednym wyjątkiem. Zatrudniona na etacie asystenta od 1 marca 2013 r. na 0,5 etatu doktorantka, w dniu 15 maja 2013 r. przystąpiła do obrony pracy doktorskiej i w tym samym dniu zakończyła studia doktoranckie. W okresie zatrudnienia osoba ta nie pobierała stypendium doktoranckiego.

(dowód: akta kontroli, str. 30,192)

7. Nie stwierdzono przypadków pobierania stypendiów doktoranckich na Wydziale przez osoby, które nie obroniły pracy doktorskiej w terminie dwóch lat od dnia zaprzestania pobierania stypendium.

(dowód: akta kontroli, str. 30)

8. Liczba doktorantów Wydziału zaangażowanych w projekty finansowane ze środków zewnętrznych¹¹ wyniosła: 26 w 2012 r., 21 w 2013 r. i 9 wg stanu na 30 czerwca 2014 r. Kwoty otrzymane na realizację projektów, w realizację których zaangażowani byli doktoranci wyniosły: 4.137.321,71 zł w 2012 r., 5.250.111,19 zł w 2013 r. i 2.561.797 zł wg stanu na dzień 30 czerwca 2014 r.

(dowód: akta kontroli, str. 27-28)

9. Uczestnicy studiów doktoranckich nie brali udziału w projektach badawczych finansowanych ze środków Wydziału. Wydział nie posiadał środków własnych, przeznaczonych na projekty badawcze.

(dowód: akta kontroli, str. 193)

¹⁰ W obowiązującym w okresie od 18 grudnia 2013 r. do 31 października 2014 r. rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa wyższego z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich (Dz. U. poz. 1581) nie zawarto już przesłanki uzyskania określonych ocen z egzaminów objętych programem studiów doktoranckich.

¹¹ m.in. konkursy: Iuventur Plus, Preludium, Sonata, Sonata Bis, Opus, Program Badań Stosowanych

10. Z tytułu sprawowanej funkcji, kierownik Studium otrzymał dodatek funkcyjny. Prace administracyjne związane z działalnością Studium na Wydziale prowadzone były przez jednego z pracowników Uniwersytetu na podstawie umowy o dzieło.

(dowód: akta kontroli, str. 194-199)

11. Opiekunom naukowym doktorantów nie przysługiwało dodatkowe wynagrodzenie ani obniżenie pensum dydaktycznego. Kierownik Studium wyjaśnił że nieformalną korzyścią z opieki nad doktorantem jest możliwość zintensyfikowania badań i opublikowania wraz z doktorantem większej liczby prac naukowych. Przekłada się to na potencjalny sukces w aplikowaniu o kolejne granty oraz w wynagrodzeniu motywacyjnym (nagrody Rektora). Realizacja projektu badawczego może być uzasadnieniem dla Rektora do obniżenia pensum nauczyciela akademickiego.

(dowód: akta kontroli, str. 200)

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie działalności kontrolowanej jednostki nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Środki otrzymane z dotacji na pomoc materialną dla studentów oraz pochodzące z dotacji na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich zostały rozdysponowane w drodze konkursów, z zachowaniem zasady jawności i według ustalonych procedur. Przydział środków był opiniowany przez powołane komisje. Stypendia doktoranckie przyznane zostały osobom spełniającym wymagane kryteria. Doktoranci uczestniczyli w projektach badawczych finansowanych ze środków przeznaczonych dla doktorantów i młodych naukowców.

3. Skuteczność kształcenia kadr naukowych

Opis stanu
faktycznego

1. Sprawowanie opieki nad doktorantami dokumentowane było poprzez sporządzanie przez opiekunów naukowych opinii dotyczących prac: naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Opinie te były przedstawione w „sprawozdaniu z działalności doktoranta”, przedkładanym Kierownikowi Studium po zakończeniu semestru. W sprawozdaniu tym określany był szacunkowo procentowy stopień zaawansowania pracy doktorskiej i aktualny dorobek publikacyjny. Ponadto doktoranci na końcu roku akademickiego brali udział w seminarium wydziałowym, podczas którego prezentowali aktualny stan swoich badań. W ramach przygotowania do seminarium przygotowywali streszczenie wystąpienia wraz z opisem aktualnego dorobku publikacyjnego.

(dowód: akta kontroli, str. 201-203)

2. Otwarcie przewodu doktorskiego na Wydziale uzależnione było od stopnia zaawansowania pracy doktorskiej oraz dorobku publikacyjnego, niezależnie od faktu, czy osoba ubiegająca się o wszczęcie przewodu doktorskiego była uczestnikiem studiów doktoranckich, czy nie. Na czwartym roku w roku akademickim 2012/2013 studiowało 9 doktorantów, z tego 7 z otwartym przewodem doktorskim, a w roku akademickim 2013/2014 odpowiednio: 9 i 6.

(dowód: akta kontroli, str. 204-231)

3. Uczestnicy studiów doktoranckich opublikowali następującą liczbę artykułów naukowych albo rozdziałów w pracach zbiorowych w czasopiśmie wyróżnionych przez Journal Citation Reports (JCR): 25 w 2012 r., 34 w 2013 r. i 23 w 2014 r. Ponadto, w 2012 r. opublikowano 10 artykułów (prac) w czasopiśmie punktowanych znajdujących się w wykazie MNiSW. Wydział nie gromadził informacji o pracach opublikowanych w innych czasopiśmie z uwagi na ich marginalne znaczenie. Wyjątek stanowił rok 2012, dla którego istniał wykaz artykułów naukowych w pracach spoza JCR, przygotowany na potrzeby oceny parametrycznej obejmującej lata 2009 – 2012.

(dowód: akta kontroli, str. 232)

4. Studia doktoranckie na Wydziale w roku 2012/2013 ukończyło 5 osób, a w roku 2013/2014 – 7 osób, z tego do dnia 31 marca 2015 r. stopnie doktora nadano wszystkim osobom, które ukończyły studia w roku 2012/2013 oraz czterem osobom, które ukończyły studia w roku 2013/2014.

(dowód: akta kontroli, str. 29)

5. W kontrolowanych latach na Wydziale zatrudnionych zostało 14 osób. Liczba osób, które ukończyły studia doktoranckie w kontrolowanym okresie i jednocześnie są/były zatrudnione po uzyskaniu stopnia doktora w charakterze pracownika naukowo - dydaktycznego, naukowego i dydaktycznego wynosi cztery (po dwie osoby po każdym roku akademickim), natomiast w trakcie studiów doktoranckich zatrudniona została jedna osoba.

(dowód: akta kontroli, str. 233-234)

6. Współpraca z Wydziałem osób, które ukończyły studia doktoranckie nie była sformalizowana. Kierownik Studium podał w wyjaśnieniach, że wiele osób kończących studia doktoranckie kontynuuje pracę badawczą podczas stażu podoktorskiego lub w innych jednostkach badawczych. Wydział posiada w dorobku publikacyjnym prace, które opublikowano przy współautorstwie wypromowanych doktorów. Z absolwentami prowadzone są wspólne projekty badawcze. Niektórzy z absolwentów udostępniają swoje przedsięwzięcia do zajęć terenowych dla studentów I i II stopnia studiów.

(dowód: akta kontroli, str. 235)

7. Wydział nie monitorował drogi zawodowej osób kończących studia doktoranckie. Jak podał w wyjaśnieniach kierownik Studium, los absolwentów jest zazwyczaj znany ich opiekunom naukowym. Za cel monitorowania losów absolwentów uznaje się możliwość dostosowywania kierunków studiów na potrzeby rynku pracy, jednakże w przypadku studiów doktoranckich możliwość uruchamiania nowych kierunków jest ograniczona uprawnieniami wydziału do nadawania stopnia doktora. Ponadto, z uwagi na małą liczbę absolwentów trudno o ustalenie wiarygodnych zależności między programem studiów, a losem absolwentów.

(dowód: akta kontroli, str. 236)

8. Na Wydziale nie było przypadków zatrudniania osób, które nie uzyskały stopnia doktora w okresie ośmiu lat pracy w charakterze asystentów, na stanowiskach dydaktycznych.

(dowód: akta kontroli, str. 186,237-238)

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie działalności kontrolowanej jednostki nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Pomimo braku wymogu dotyczącego otwarcia przewodu doktorskiego na określonym etapie studiów, skuteczność kształcenia kadr naukowych mierzona liczbą absolwentów studiów doktoranckich z poszczególnych lat kontrolowanego okresu, którzy uzyskali stopień doktora do 31 marca 2015 r. była wysoka.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Poznań, dnia 10 czerwca 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Dyrektor

.....
Maciej Kowalski
specjalista kontroli państwowej

.....
z up. Tomasz Nowiński
wicedyrektor

